

[Socialministeren.]

hjælpsinstitutionernes organisation, som lovforslaget ikke har medtaget. Det var således bl. a. foreslået, at staten skulle overtage de fulde udgifter ved mødrehjælpsinstitutionerne, medens udgifterne nu deles lige mellem staten og kommunerne; samtidig skulle mødrehjælpsinstitutionernes administrative opbygning ændres, og et fælles sekretariat oprettes. Jeg har fundet det rigtigst at lade spørgsmålet om en ændring i udgiftsfordelingen bero på skattereformens gennemførelse, og for såvidt muligt at begrænse de administrative udgifter har jeg desuden ment, at det var bedst at udskyde spørgsmålet om en ændring i institutionernes organisation, til man har mere erfaring for, hvordan lovændringen vil virke. Man må dog regne med den mulighed, at der kan blive en stadig voksende trang til et fælles administrativt organ for mødrehjælpsinstitutionerne; en koordinering af arbejdet har da også allerede i et vist omfang vist sig nødvendig. Jeg må derfor forbeholde mig eventuelt på et senere tidspunkt at vende tilbage til spørgsmålet om en fastere sekretariatsordning for mødrehjælpsinstitutionerne.

Idet jeg iøvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget og til justitsministerens fremsættelse af svangerskabslovforslaget, skal jeg anbefale lovforslaget til det høje folketings velvillige behandling.

Jeg skal endvidere tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (om hjælp til enlige mødre, inddrivelse og udbetaling af børnebidrag m. v.).

Forslaget indeholder dels regler om udvidet hjælp til enlige mødre, dels ændringer i reglerne om betydningen af børns indtægt og formue med hensyn til betingelserne for udbetaling af bidrag fra det offentlige og endelig forskellige andre ændringer i bidragsreglerne, der hovedsagelig tilsigter administrative forenklinger.

De foreslåede regler om hjælp til enlige mødre bygger i det store og hele på de forslag, der er fremsat herom i den i 1953 udkomne betænkning om „Den enlige moder.“ Betænkningen er udarbejdet af et af kvindeorganisationerne og Kvindeligt Arbejderforbund nedsat udvalg, til hvis ar-

bejde der er ydet støtte af socialministeriet og Københavns kommune. Som det vil være det høje ting bekendt, indeholder denne betænkning en undersøgelse over enlige mødres kår i København og Hjørring. En tilsvarende undersøgelse er offentliggjort i 1952 af Aarhus kommune vedrørende enlige mødre i Aarhus. Det fremgår af disse undersøgelser, at enlige mødre er vanskeligere stillet end andre forsørgere, og der foreslås i betænkningen forskellige hjælpeforanstaltninger til fordel for de enlige mødre.

Fra denne betænkning stammer først og fremmest forslaget om en overgangshjælp for kvinder med mindreårige børn i den første tid efter mandens død eller i givet fald efter separation eller skilsmisse og om en løbende særhjælp til enlige mødre med børn. Bestemmelsen herom findes i forslaget til en ny formulering af forsorgslovens § 282. I dennes stk. 1 åbnes der mulighed for at yde særhjælp til enker med børn under 18 år i overgangstiden efter mandens død efter lignende principper som dem, hvorefter der kan ydes hjælp til værnepligtige, tuberkuloseramte m. fl. Efter stk. 2 kan der ydes tilsvarende hjælp til mødre, der bliver skilt uden forudgående separation og i særlige tilfælde ved separation. Efter udløbet af det tidsrum, hvor der kan ydes overgangshjælp, normalt 13 uger, skal der efter § 282, stk. 4, kunne ydes særhjælp til enlige mødre i et omfang, der svarer til almindelig kommunehjælp til enlige mødre, som ikke er i stand til at tjene det fornødne til deres eget og deres børns underhold; denne hjælp vil også kunne ydes til enlige mødre, der ikke opfylder betingelserne for at kunne få den særlige overgangshjælp. Regeringen finder det ikke rimeligt, at disse mødre skal være henvist til at modtage kommunehjælp, der endda med tiden kan få fattighjælps virkning.

Fra betænkningen om den enlige moder kommer endvidere forslaget om at side stille enker med fraskilte og separerede med hensyn til retten til at bevare bidraget til børnene efter indgåelse af nyt ægteskab og med hensyn til barselsfærdsbidragene, såfremt de føder efter mandens død.

I betænkningen om den enlige moder er der berørt en række andre ønsker inden-

[Socialministeren.]

for sociallovgivningen, herunder spørgsmålet om almindeligt børnetilskud og moderskabsydelse og om uddannelseshjælp til enlige mødre. Disse ønsker er der taget hensyn til i det nylig fremsatte forslag til lov om almindelige børnetilskud og i det af mig lige fremsatte forslag vedrørende mødrehjælpsloven.

Lovforslaget berører også indtægtsberegningen på to punkter. For det første foreslås en bestemmelse om, at de med opretholdelsen af den bidragsberettigedes erhvervsindtægt forbundne nødvendige udgifter vil kunne fradrages ved opgørelsen af indtægten, herunder et rimeligt beløb til dækning af udgifter til pasning af børn. Dernæst foreslås det, at de særlige børnetilskud ikke skal medregnes ved indtægtsberegning. Dette svarer til, hvad der er foreslået i forslaget til lov om børnetilskud.

Forslaget indeholder endvidere nye regler om, i hvilket omfang børns egen indtægt og formue skal være til hinder for forskudsvis udbetaling. De gældende regler siger herom blot, at bidrag ikke kan udbetales til børn, der selv har indtægt og formue, hvoraf deres forsvarlige underhold kan afholdes, og det har herefter været overladt til administrationen at træffe afgørelse efter et skøn. Man har i praksis følt savnet af mere præcise regler, og forslaget tager sigte på at indføre sådanne i en form, som er let og enkel at forstå og anvende.

Foruden disse ændringer indeholder det foreliggende lovforslag forskellige mindre ændringer i bidragsreglerne, hovedsagelig af teknisk karakter. Jeg skal herom blot sige, at forslaget om at give de sociale udvalg beføjelse til selv at henvende sig til en alimentants arbejdsgiver angående løntilbageholdelse til sikring af forskudsvis udbetalt underholdsbidrag formentlig vil lette inddrivelsen betydeligt.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale også dette lovforslag til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Formanden: Eksemplarer af de nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Punkt 2 på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Aksel Larsen* til stats- og udenrigsministeren.

Er det regeringens opfattelse, at Danmarks Riges Grundlov forbyder eller udelukker folkeafstemning om udenrigspolitiske spørgsmål i almindelighed og om Parisaftalerne i særdeleshed?

Aksel Larsen: Der er fra mange vælgere fremsat ønske om, at Parisaftalerne i almindelighed og spørgsmålet om Vesttysklands optagelse i Atlantpagten i særdeleshed ikke afgøres af folketinget, men afgøres ved en folkeafstemning. I diskussionen om dette vælgerkrav har det fra forskellige side med vekslende styrke været anført, at det enten ikke er tilladt i medfør af grundloven at sende en sådan sag ud til folkeafstemning, eller at det direkte skulle være forbudt i medfør af Danmarks Riges Grundlov. Jeg nævner således — idet jeg beder den højtærede formand om tilladelse til et par korte citater —, at „Social-Demokraten“ den 30. januar 1955 i en ledende artikel betitlet: „Hvorfor ikke folkeafstemning“, fortalte, at vort lands grundlov

„foreskriver aldeles ikke nogen folkeafstemning i et tilfælde som det foreliggende... og hvad specielt angår visse internationale sager bestemmes det i grundlovens § 42, at der ikke kan holdes folkeafstemning om bl. a. „love til gennemførelse af bestående traktatmæssige forpligtelser“.

Og der siges videre:

„Baggrunden for en sådan grundlovsbestemmelse er selvfølgelig erkendelsen af, at internationale forpligtelser og lignende udenrigspolitiske problemer er uegnede til afgørelse ved folkeafstemning.“

I „Social-Demokraten“ for 5. februar 1955 i en artikel betitlet: „Hvorfor De ikke bør skrive under“, blev der sagt:

„Danmarks grundlov foreskriver ikke folkeafstemning i et tilfælde som det foreliggende. Afgørelsen må træffes og ansvaret bæres af folketinget.“

Det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) udtalte sig i „Information“ den 8. februar 1955 således:

„Udenrigspolitiske anliggender er ikke egnet til folkeafstemning, hvilket også fremgår af, at grundloven undtager dem

[Aksel Larsen.]

fra de forslag, der kan underkastes en sådan prøve."

Og endelig havde „Social-Demokraten“ den 22. februar 1955 under overskriften: „Folkeafstemninger“, en usigneret artikel, hvori der siges, at folkeafstemning er i den nye grundlov kun hjemlet i to tilfælde; man tænker på grundlovsændringer og på sager, hvor der rejses krav fra en trediedel af tingets medlemmer; og så tilføjes der:

„En del forslag såsom finans-, skatte- og lønningslove samt naturligvis traktater (!) er dog undtaget fra folkeafstemning.“

Jeg kan hertil kun tilføje, at „Dagens Nyheder“ opererer på samme linie og fortæller i en artikel den 8. februar 1955, at i grundlovens § 42, stk. 6, er taget det forbehold,

„at „love til gennemførelse af bestående traktatmæssige forpligtelser“ ikke kan undergives folkeafstemning, hvilket højst sandsynligt må siges at gælde netop dette spørgsmål.“

Nu er det min opfattelse, og jeg kender jo grundloven temmelig godt, at grundloven naturligvis ikke undtager et spørgsmål som det foreliggende fra folkeafstemning, og en sådan kan iværksættes, enten hvis folkettinget træffer beslutning og derpå en trediedel af tingets medlemmer kræver folkeafstemning, eller hvis folkettinget simpelthen med flertal vedtager at sende en sag til afgørelse ved folkeafstemning. På grund af den forvirring, der dog formentlig er skabt ved den agitation, jeg har karakteriseret ved citater fra de pågældende blade og fra det ærede medlem hr. Poul Hansen (København), vil jeg finde det rimeligt, om statsministeren udtaler sig om sagen, og derfor anmoder jeg statsministeren om besvarelse af mit spørgsmål: Er det regeringens opfattelse, at Danmarks Riges Grundlov forbyder eller udelukker folkeafstemning om udenrigspolitiske spørgsmål i almindelighed og om Parisaftalerne i særdeleshed?

Stats- og udenrigsministeren (H. C. Hansen): Jeg må gå direkte over til at besvare det spørgsmål, der er stillet til mig, uanset at det ærede medlem hr. Aksel Larsen selv har sin klare besvarelse for sit eget vedkom-

mende. Efter grundloven er den lovgivende magt hos kongen og folketinget i forening. Medens folketinget i almindelighed repræsenterer vælgerne i lovgivningsarbejdet, åbner grundloven i et vist omfang mulighed for en direkte vælgerdeltagelse ved folkeafstemning om vedtagne lovforslag. Grundloven har, som det ærede medlem selv var inde på, udtrykkeligt afgrænset de tilfælde, i hvilke sådan folkeafstemning kan finde sted. Spørgsmålet om folkeafstemning i udenrigspolitiske anliggender i almindelighed behandles i grundlovens § 42, stk. 6 — som allerede nævnt af det ærede medlem — hvor det i 1. punktum udtrykkeligt udtales, at

„love til gennemførelse af bestående traktatmæssige forpligtelser kan ikke undergives folkeafstemning.“

Det vil med andre ord sige, at såfremt en mellemfolkelig aftale er trådt i kraft, kan den ikke gøres til genstand for folkeafstemning. Forsåvidt angår underskrevne, men endnu ikke ratificerede mellemfolkelige aftaler gælder reglerne i grundlovens, § 42, stk. 6, 2. punktum, sammenholdt med § 19. Det udtales her, at folkeafstemning heller ikke kan finde sted i disse tilfælde, medmindre det bestemmes ved særlig lov, og sådan fravigelse kan kun ske, såfremt den beslutning, der forelægges tinget, selv er i lovsform. Sålænge en sådan særlig lov ikke er vedtaget, er grundlovens betingelser for folkeafstemning ikke tilstede. Det gælder også den del af Parisaftalerne, som Danmark senere skal tage stilling til, nemlig Vesttysklands optagelse i NATO. Det ligger imidlertid i lovgivningsmagtens hænder at bestemme, at de mellemfolkelige aftaler, som kun kan indgås med folkettingets samtykke, og som endnu ikke er trådt i kraft, skal kunne underkastes folkeafstemning. Men jeg vil gerne understrege, at det altså ikke er en trediedel af tingets medlemmer, der kan begære sådan folkeafstemning, idet der må vedtages en lov herom og som følge heraf tilvejebringes almindeligt flertal i folkettinget.

Nu er jeg ikke så sikker på, at det er den juridiske side af sagen, der måske interesserer det ærede medlem hr. Aksel Larsen mest. Jeg gætter vel næppe helt forkert, når jeg antager, at hensigten med spørgsmålet er, at det skal være et led i den al-

[Stats- og udenrigsministeren.]

mindelige diskussion eller kampagne, der føres imod Parisaftalerne. Må jeg derfor sige blot to ord om sagens politiske side.

Man har villet udlægge det derhen, at en folkeafstemning vil kunne forhindre Vesttysklands genoprustning. Det er ikke det, folketinget til sin tid skal tage stilling til; det står ikke i Danmarks magt at afgøre dette spørgsmål, lige så lidt som Danmark ved en folkeafstemning kunne have forhindret, at Østtyskland er blevet oprustet, som det er sket. Det, Danmark skal tage stilling til, er, om denne oprustning skal finde sted under den kontrol og de garantier, som Forbundsrepublikken Tysklands optagelse i NATO vil kunne give, og det tror jeg for mit eget vedkommende ikke der er meget grund til at spørge vælgerne om deres mening om.

Aksel Larsen: Jeg troede ikke, at tingets forretningsorden forudsatte, at man under spørgetiden gav sig til at yppe diskussion om ting, der ikke er spurgt om. Det kan efter min mening i hvert fald — men andre har åbenbart en anden mening — ikke være hensigten med spørgetiden, at den minister, man retter et konkret spørgsmål til, skal fremsætte uvederhæftige og urigtige påstande om østtysk oprustning eller om lignende problemer. Jeg har rejst spørgsmålet, fordi jeg ønsker, at den forvirring, der søges spredt i offentligheden, bliver afløst af klarhed. Det har været hævdet navnlig i regeringspressen, at det simpelt hen er forbudt at lave folkeafstemning om Vesttysklands optagelse i Atlantpagten. Hvad det angår, har jeg fået et tilstrækkelig tydeligt svar fra den højtærede minister: at grundloven ikke forbyder det, at det kan lade sig gøre at lave folkeafstemning om Vesttysklands optagelse i Atlantpagten. Jeg tillader mig at spørge ministeren, om han som partiformand vil medvirke til, at hans egen partipresse holder sig til sandheden i denne sag i fremtiden.

Stats- og udenrigsministeren (H. C. Hansen): Ja, jeg vil ikke alene medvirke til det med største glæde, men jeg vil også fastslå, at det har min partipresse til min store tilfredsstillelse gjort hele tiden. Hvis det ærede medlem og jeg kunne stå på

nogenlunde lige fod med hensyn til sandhedens placering i vore blade, var vi godt stillet begge to — jeg føler mig i hvert fald godt stillet.

Jeg er meget ked af, at det ærede medlem fandt, at jeg havde fremsat uvederhæftige oplysninger og givet politiske besvarelser. Det er muligt, at jeg tager fejl, men jeg erindrer ikke, at der i forretningsordenen findes særlige retningslinier for, hvordan en minister skal forme sit svar på et spørgsmål, ligesom der heller ikke står noget om, med hvor mange citater fra politiske udtalelser og blade en spørger må begrunde et i formen formelt holdt spørgsmål; jeg ved ikke af, at der er nogen retningslinier for det. Jeg er ked af, hvis det, jeg har sagt, er opfattet som uvederhæftigt; men med hensyn til, om man holder sig til det vederhæftige, kan man kun bygge på sin egen samvittighed. Jeg holder mig til det svar, jeg har givet, jeg synes, det er klart og sagligt, og jeg synes ikke, det skulle have den grimme betegnelse heftet på sig. At det ærede medlem ikke kan lide svaret ... (*Aksel Larsen:* Jeg takkede for det!) ... Nu hører jeg, at det ærede medlem takker for svaret; det er straks en vis drejning i forhold til det ærede medlems replik.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om moderskabsydelse og om erhvervsmæssigt arbejdende kvinders retigheder og pligter i anledning af fødsel. [Af Petra Petersen m. fl.]

Valgt blev: *Viola Nørløv, Nina Andersen, Kaj Andresen, Hjortnæs, Kai Jensen, Orla Pedersen, Sofie Pedersen, Edel Saunte, Ellen Poulsen, Jens Chr. Christensen, Foged, Gideon, Krogh, Erna Sørensen, Gottschalck-Hansen, Marie Antoinette von Lowzow og Kirsten Gloerfelt-Tarp.*

Den følgende sag var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om forlængelse af lov nr.

232 af 7. juni 1952 om ændring i aktieselskabsloven.

Valgt blev: *Holger Eriksen, Alsing Andersen, Einer-Jensen, Urban Hansen, Hans Knudsen, K. Axel Nielsen, Lars M. Olsen, Hans Rasmussen, Anker Lau, Peder Christensen (Rebild), Jørgen Gram, Lorentzen, Paabøl, Rasting, Fanger, Erna Sørensen og Rager.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Tredie behandling af forslag til lov om Færøernes Realkreditinstitut.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 2443).

Der var til denne behandling stillet følgende ændringsforslag:

Af statsministeren:

Til § 22.

Paragraffen udgår.

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Finansministeren (Kampmann): Statsministeren har bedt mig om på hans vegne at motivere ændringsforslaget til § 22. I lovforslaget, som det er vedtaget ved anden behandling, er fastsat, at loven skulle træde i kraft den 1. januar i år. Da behandlingen jo først bliver tilendebragt nu, er dette ikke muligt, og det foreslås derfor, at § 22 udgår, hvorefter loven vil træde i kraft på sædvanlig måde.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Ændringsforslaget, hvorefter § 22 udgår, vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 113 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 3. marts, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov for Færøerne om vaccination mod difteri og stivkrampe.

2) *Tredie behandling af:*

Forslag til lov om udskydelse af den 11. almindelige vurdering til ejendomsskyld og grundskyld.

Mødet hævet kl. 13⁵⁰.

63. møde.

Torsdag den 3. marts kl. 13.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler landbrugsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om tillæg til lov nr. 129 af 12. april 1911 om handel med smør og fremmede landbrugsprodukter m. m.

og

forslag til lov om tillæg til lov nr. 95 af 1. april 1925 om tilvirkning og forhandling af margarine m. m.

I skrivelse af gårs dato meddeler ministeren for offentlige arbejder, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af en international overenskomst vedrørende skibsstationer i Nordatlanten, undertegnet i Paris den 25. februar 1954.

Udvalget angående Kongeriget Danmarks Hypotekbanks beretning for regnskabsåret 1953—54 har afgivet betænkning. Eksemplarer vil blive omdelt.